

Η ταινία του Mel Gibson «The Passion of the Christ» (Τίτλος ελληνικής διανομής «Τα Πάθη του Χριστού»)

[Πολιτισμός / Κινηματογράφος](#)

[Αριστέα Ρίζου, Εκπαιδευτικός Θεατρολόγος](#)

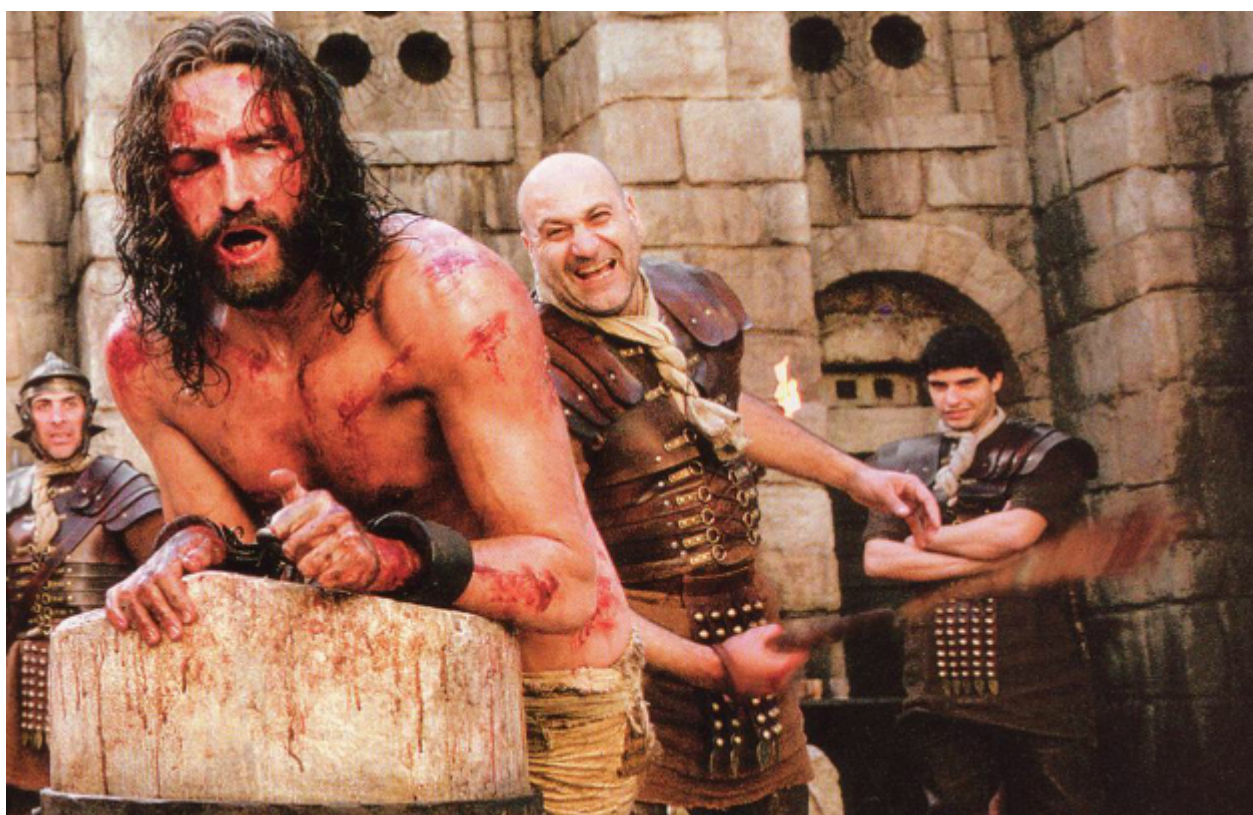

Η τέταρτη κατά σειρά ταινία της εργασίας μας, είναι, ίσως, η τελευταία ταινία αφιερωμένη στην ζωή του Χριστού η οποία θεωρήθηκε, παρά τις αρκετές και σημαντικές αντιρρήσεις, άξια καλλιτεχνικής αναφοράς. Επιπλέον γνώρισε πολύ μεγάλη εμπορική επιτυχία. Μετά από αυτήν την ταινία γυρίστηκαν κάποιες σχετικές ταινίες, ωστόσο καμία δεν κέρδισε ιδιαίτερους χαρακτηρισμούς και καλές κριτικές. Μιλάμε βέβαια για το «The Passion of the Christ» ή κατά την ελληνική διανομή «Τα Πάθη του Χριστού».

Η ταινία αυτή, σε σκηνοθεσία του Mel Gibson και σενάριο του ίδιου και των Benedict Fitzgerald και William Fulco, προβλήθηκε στις κινηματογραφικές αίθουσες το 2004. Ήταν μια αμερικανική παραγωγή της Icon Productions / Newmarket^[1]. Η συνολική διάρκεια ήταν 127 λεπτά. Η πρώτη πρωτοτυπία της ταινίας ήταν το ότι

οι τρεις βασικές γλώσσες της ταινίας είναι τα αρχαία αραμαϊκά, λατινικά αλλά και τα εβραϊκά. Ο σκηνοθέτης ήθελε να ακουστούν στην ταινία οι πραγματικές αρχαίες γλώσσες αυτών των ευαγγελικών γεγονότων. Η δεύτερη πρωτοτυπία, είναι πως η ταινία περιγράφει τις τελευταίες δώδεκα ώρες του Χριστού, επικεντρώνοντας στο άχραντο Πάθος, με έμφαση στον ρεαλισμό και την βιαιότητα των σκηνών. Είναι ενδεικτικό πως ήταν μια ταινία χαρακτηρισμένη σε πολλές χώρες, ως ακατάλληλη για ανηλίκους, όπως και ήταν η ταινία με την μεγαλύτερη εμπορική επιτυχία, σε κατηγορία ηλικιακής απαγόρευσης προς ανήλικους, με πάνω από 600 εκατομμύρια δολάρια εισπράξεις[2]. Υπήρξε η μεγάλη εμπορική επιτυχία εκείνης της χρονιάς, ωστόσο ως προς τα Oscar έλαβε μονάχα τρεις υποψηφιότητες (φωτογραφίας, μακιγιάζ και πρωτότυπης μουσικής).

Ο κεντρικός ρόλος ερμηνεύθηκε από τον Jim Caviezel. Στους υπόλοιπους ρόλους ξεχώρισαν οι Maia Morgenstern ως Θεοτόκος, Monica Bellucci ως Μαρία Μαγδαληνή, Francesco De Vito ως Πέτρος, Christo Jivkov ως Ιωάννης ευαγγελιστής, Luca De Dominicis στο ρόλο του Ηρώδη Αντύπα, Aleksander Mincer ως Νικόδημος, Giacinto Ferro ως Ιωσήφ ο από Αριμαθείας, Mattia Sbragia στο ρόλο του Καϊάφα, Luca Lionello ως Ιούδας, Jarreth J. Merz, ως Σίμων Κυρηναίος και Hristo Shopon ως Πόντιος Πιλάτος και η Rosalinda Celentano ως Σατανάς.

Ο Jim Caviezel ως Χριστός κατά την στιγμή της φραγγέλωσης στην ταινία του Mel Gibson «The Passion of the Christ».

Η αφετηρία του κατά Mel Gibson άχραντου Πάθους, εκκινεί με την Αγωνία της Γεθσημανή και τα τριάντα αργύρια της προδοσίας του Ιούδα. Ο Χριστός παρουσιάζεται απηχώντας την περιγραφή του Λουκά, όπου ο ιδρώτας είναι αναμειγμένος με αίμα[3]. Υπάρχει εδώ μια προσθήκη αυθαίρετου διαλόγου Σατανά με Χριστό. Ο Χριστός ζητάει μετά να μην πιεί το ποτήριο του Πάθους, πάντα βέβαια κατά το θέλημα του Πατρός[4]. Στην συνέχεια εκτυλίσσεται η Προδοσία του Ιούδα Ο σκηνοθέτης αντλεί από την περικοπή, όπου η κουστωδιά δεν αναγνωρίζει τον Ιησού[5]. Ο Χριστός λέει προς τον Ιούδα «Προδίδεις τον Υιό του Ανθρώπου με ένα φιλί;»[6]. Από τις μελετηθείσες ταινίες είναι η μόνη στην οποία εντάσσεται το κόψιμο του αυτιού του δούλου του Αρχιερέως, που εμφανίζεται με στρατιωτική περιβολή. Το ότι η σκηνή περιλαμβάνει και την ίαση του αυτιού, μας βοηθάει να αντιληφθούμε πως η σκηνή αντλεί από τον Λουκά, ο οποίος και ως ιατρός έδινε έμφαση σε ιατρικές λεπτομέρειες[7]. Ο Χριστός οδηγείται σιδηροδέσμιος στο Συνέδριο που γίνεται νύχτα. Υπάρχουν ερωτήσεις αυθαίρετες, όπως το «Αφού είσαι βασιλιάς από ποια γενιά κατάγεσαι;», αλλά και το «Δεν είσαι γιός ενός άσημου ξυλουργού;», το οποίο αντλείται ετεροχρονισμένα από άλλο σημείο του ευαγγελίου[8]. Γενικώς, σε σχέση με τις άλλες ταινίες, ο Χριστός παρουσιάζεται σε πολύ κακή κατάσταση, από τους προπηλακισμούς, μπροστά στο Συνέδριο. Ο Χριστός λέει ότι μιλούσε πάντα δημόσια και περιγράφεται το χαστούκι προς Αυτόν. Του απαντά: Για ποιο κακό με χαστουκίζεις;»[9]. Εμφανίζεται ένας Σύνοδος και λέει ότι με τη βοήθεια των δαιμονίων εκβάλλει τα δαιμόνια, κατηγορία η οποία έχει ληφθεί στην ταινία από άλλο χρονικά ευαγγελικό σημείο [10]. Ο Ιησούς κατηγορείται ότι αποκαλεί εαυτόν βασιλιά των Ιουδαίων και Υιό του Θεού και ο Αρχιερέας τον φτύνει. Η Δίκη παρουσιάζεται ως παρωδία και ως παράνομη συνέλευση μέσα στη νύχτα. Ρωτούν το Χριστό, αν είναι Υιός Θεού και απαντά: «Εγώ είμαι». Στο ίδιο σημείο το οποίο προέρχεται από τον Μάρκο, ο Χριστός είπε πως θα δουν τον Υιό του Ανθρώπου να έρχεται επί των νεφελών[11]. Ο Καϊάφας διαρρηγνύει τα ίματιά του, με τον Χριστό να δέχεται ράπισμα και εμπτυσμό[12]. Η ταινία συνεχίζει με την τριπλή άρνηση του Πέτρου, όπου πάντως εμφανίζεται ο Πέτρος να έχει οπτική επαφή με το Χριστό, κάτι που δεν ίσχυε. Τότε παρουσιάζεται μια σκηνή από το Μυστικό Δείπνο, ως ανάμνηση της προδοσίας του Πέτρου, όπου ο Χριστός του προανήγγειλε την τριπλή άρνησή του «πριν ο αλέκτωρ λαλήσει θα με αρνηθείς τρεις φορές»[13]. Ο Ιούδας πετά τα τριάκοντα αργύρια στο Συνέδριο, χωρίς να καταγράφεται η απόφαση των Φαρισαίων να διαθέσουν τα χρήματα αυτά επί αγρόν των ξένων[14]. Υπάρχει εδώ μια εκ παραλλήλου αυθαίρετη σκηνοθετική προσθήκη, όπου ο Ιούδας συναντάται με παιδιά, τα οποία παρουσιάζονται ως άλλες Ερινύες εναντίον του και στη συνέχεια

τον ωθούν να κρεμαστεί.

Ενώπιον του Πιλάτου, ο Ρωμαίος έπαρχος τους ρωτά: «Γιατί δεν τον δικάζετε με τους δικούς σας νόμους;», για να λάβει την απάντηση «Είναι παράνομο για εμάς να τον σκοτώσουμε»[\[15\]](#). Οι κατηγορίες τις οποίες επικαλούνται είναι η παραβίαση του Σαββάτου, η αίρεση και ο ισχυρισμός ότι είναι ο Βασιλεύς που περιμένουν οι Εβραίοι και έχει απαγορεύσει στους οπαδούς Του να τιμούν τον αυτοκράτορα. Δεν αντλούνται μόνο από ευαγγελικά χωρία εκείνων των ημερών, αλλά και από χωρία τα οποία βρίσκονται σε προγενέστερα χρονικά σημεία[\[16\]](#). Οι κατηγορίες λ.χ. περί υποκίνησης στάσης ή διχασμού, άρνηση πληρωμής φόρου προς τον Καίσαρα και η ιδιότητα όχι του αναμενόμενου βασιλιά αλλά του Μεσσία, μαρτυρούνται στον Λουκά[\[17\]](#). Ενδέχεται μάλιστα να έχουν ενταχθεί και γενικότερες κατηγορίες οι οποίες βάρυναν αργότερα τους χριστιανούς έναντι του Καίσαρα κατά την περίοδο των διωγμών, όπως η μη λατρεία του αυτοκράτορα, που για τους Ρωμαίους σήμαινε την μη αναγνώρισή του[\[18\]](#). Ο Πιλάτος μένει μόνος με το Χριστό. Του δίνει να πει αλλά Εκείνος αρνείται. Ακολουθεί η σκηνή ενός πιο εκτεταμένου διαλόγου τους, ο οποίος έχει ως πηγή τον Ιωάννη. Ο Πιλάτος Τον ρωτάει αν είναι ο βασιλιάς των Ιουδαίων. Ο Χριστός αντιδρά: ρωτώντας αν είναι δική του η ερώτηση ή αν άλλοι του την υπέδειξαν. Ο Πιλάτος δεν δέχεται ως Ρωμαίος και έπαρχος πως διαπλέκεται με το έθνος των Εβραίων και λέει πως οι ίδιοι οι Αρχιερείς του έθνους Τον παρέπεμψαν σε αυτόν. Η Βασιλεία Μου δεν είναι εκ του κόσμου τούτου. Αν ήταν, οι οπαδοί Μου θα Με υπερασπίζονταν. Είσαι Βασιλιάς; Γι' αυτόν τον λόγο γεννήθηκα, για να μαρτυρήσω την αλήθεια. Όποιος αγαπάει την αλήθεια, ακούει τη φωνή μου. Και ποια είναι η αλήθεια[\[19\]](#);

[page_end]

Η ταινία συνεχίζει με τον Χριστό να παραπέμπεται στον Ηρώδη, ενώ εκ παραλλήλου υπάρχουν σκηνές του Πιλάτου με την σύζυγό του Κλαυδία, εμπνευσμένες από τον Ματθαίο[\[20\]](#). Ο Χριστός έπειτα οδηγείται στον Ηρώδη, όπου δεν απαντά στις ερωτήσεις του, ούτε ικανοποίησε την επιθυμία του να κάνει ένα θαύμα[\[21\]](#). Έτσι ο Ηρώδης αναφωνεί (αυθαίρετα σκηνοθετικά) πως «Δεν είναι ένοχος, είναι τρελός». Ακολουθεί ένας αυθαίρετος διάλογος του Πιλάτου με την σύζυγό του Κλαυδία.

Αρχικά, οι Ηρώδης και Πιλάτος δεν τον βρίσκουν ένοχο, ωστόσο κατά την διαδικασία της αμνηστίας ζητείται να καταδικάσει ο Πιλάτος τον Ιησού, ως απατεώνα και βλάσφημο και να αφήσει το Βαραββά. Ο Πιλάτος διατάζει να Τον βασανίσουν, αλλά να μην Τον σκοτώσουν. Εδώ εκτυλίσσεται η πιο σκληρή σκηνή της Φραγγέλωση του Χριστού. Ο Χριστός δέχεται σαράντα παρά μία

φραγγελώσεις. Τέτοια λεπτομέρεια δεν υπάρχει στα Ευαγγέλια, αλλά υπάρχει μαρτυρία πως υπήρχε γενικά τέτοια ποινή στον Παύλο, ο οποίος και την είχε υποστεί [\[22\]](#). Εμφανίζεται δεύτερη ανάμνηση από το Μυστικό Δείπνο, όπου ο Χριστός λέει στους Μαθητές να μην φοβούνται και ότι θα έρθει ο Παράκλητος [\[23\]](#). Υπάρχει και μια σύντομη τρίτη ανάμνηση από τον Μυστικό Δείπνο, μετά τη σκηνή, όπου ο Πιλάτος νίπτει τας χείρας Του [\[24\]](#).

Τα γεγονότα οδηγούνται στην ταινία προς την κορύφωση. Εμφανίζεται ο Χριστός ως ελκόμενος μεταφέροντας ένα ισοσκελή Σταυρό, σε αντίθεση με τους ληστές που μεταφέρουν μόνο την εγκάρσια κεραία του Σταυρού. Ο Χριστός καταρρέει, αλλά ξανασηκώνεται. Στο πλευρό Του σπεύδει η Θεοτόκος, ενώ από μεγάλο μέρος του κόσμου υπάρχει θρήνος [\[25\]](#). Αγγαρεύουν το Σίμωνα τον Κυρηναίο να σηκώσει το Σταυρό, παρά τις αντιρρήσεις του [\[26\]](#). Υπάρχει και εδώ η παράδοση του πέπλου της Βερόνικας [\[27\]](#).

Κατά την ώρα της Σταύρωσης εναλλάσσονται και σκηνές από το Μυστικό Δείπνο, οι οποίες προβάλλονται παράλληλα. Ακούγεται ο Χριστός να λέει, πως «όπως εγώ αγάπησα εσάς, να αγαπάτε κι εσείς ο ένας τον άλλο» [\[28\]](#). Ιδιαίτερα σκληρές είναι οι στιγμές της καθήλωσης στον σταυρό, ενώ υπάρχει και η ταμπέλα με τα αίτια της σταυρικής καταδίκης [\[29\]](#). Την ίδια ώρα παρουσιάζονται οι συστατικοί λόγοι του Μυστηρίου, το οποίο όπως και οι άλλες ταινίες τελείται με άζυμα. Φαίνεται πως ακολουθείται ο Λουκάς ή μάλλον ο Παύλος, όταν λέγεται το «Αυτό είναι το Σώμα Μου που τεμαχίζεται για εσάς» [\[30\]](#). Η εναλλαγή σκηνών της Σταύρωσης με ορισμένες του Μυστικού Δείπνου συνεχίζονται. Παραδίδοντας το Τίμιο Αίμα ερμηνεύει αντίστοιχα ο Χριστός, ακολουθώντας τον Ματθαίο [\[31\]](#). Έπεται στην ταινία ο διάλογος με τους ληστές. Μετά εμφανίζεται ο Αρχιερέας να λέει: «Αν

είσαι ο Μεσσίας, κατέβα από το Σταυρό Σου, για να πιστέψουμε». Στον Ματθαίο αυτό λέγεται από κάποιους από τον κόσμο, όπως και όχι μόνο από τους Αρχιερείς, αλλά και γραμματείς, πρεσβυτέρους και Φαρισαίους[32]. Ο Χριστός ζητά από τον Πατέρα να τους συγχωρήσει, επικαλούμενος πως δεν έχουν συναίσθηση των πράξεών τους[33]. Αναφέρεται το όνομα του ενός ληστή Γησμάς, το οποίο μας είναι γνωστό ως «Γίστας» από τον απόκρυφο Ψευδο-Νικόδημο[34]. Η σκηνή αυτή με τους ληστές ολοκληρώνεται με την μετάνοια του ενός ληστή[35]. Σύννεφα αρχίζουν να καλύπτουν τον ήλιο, ώστε να αναπαρασταθεί η έκλειψη ηλίου[36], τη στιγμή που οι στρατιώτες παίζουν στα ζάρια το Χιτώνα του Χριστού[37]. Σηκώνεται δυνατός άνεμος. Προσφέρεται στο Χριστό όξος και χολή[38]. Παρεμβάλλεται ένας αυθαίρετος διάλογος της Παναγίας με τον Χριστό, αλλά και η ευαγγελική παράδοση προς προστασία της Θεοτόκου στον Ιωάννη[39]. Το τέλος ολοκληρώνεται με το «Τετέλεσται! Πατέρα στα χέρια Σου παραδίδω το Πνεύμα Μου!», αντλώντας από τον Λουκά και τον Ιωάννη[40]. Γίνεται μεγάλος σεισμός. Η σκηνή της διάρρηξης στα δύο του καταπετάσματος του ναού, το σχίσιμο των βράχων, αλλά και μια αυθαίρετη προσθήκη όπου σημαντικά σημεία του ναού φαίνεται να γκρεμίζονται, ακολουθεί βασικά τον Ματθαίο[41]. Δίχως να αναφέρεται το επικείμενο Πάσχα που σε τρεις ώρες έμπαινε (κατά την δωδεκάτη ώρα / έξι το απόγευμα), κατά την ώρα του σεισμού, ο στρατιώτης επιχειρεί να του σπάσει τα πόδια, όμως καθώς έχει ήδη πεθάνει ο Χριστός, τελείται ο λογχισμός για το βέβαιο του θανάτου[42]. Οι στρατιώτες τρέχουν έντρομοι βιώνοντας αυτά τα μεγάλα σημεία. Υπάρχει σαφής αναφορά εις την εις Άδου Κάθοδο, αφού με το θάνατο του Χριστού, εμφανίζεται η μορφή, που άλλες φορές παρουσιάζεται ως Σατανάς, ή άλλες φορές ως Άδης να θρηνεί για την ήττα του. Αυτό αν δεν έχει ληφθεί από τον Ψευδο-Νικόδημο, η σκηνή εμπνέεται από τον Ωσηέ και τον απ. Παύλο[43]. Ο επίλογος της ταινίας γράφεται με ένα πλάνο στη ιερά σινδόνη, η οποία από γεμάτη που ήταν και διαμορφωμένη από τον όγκο του τίμιου Σώματος του Χριστού αδειάζει, αφού ο Χριστός έχει αναστηθεί φεύγοντας από τα οθόνια[44]. Σε κάθε περίπτωση η ταινία του Gibson θεωρήθηκε πιστή στα γεγονότα παρότι η εμμονή στις σκηνές του Πάθους, αξιολογήθηκε έως και αντισημιτική. Οι κριτικοί του κινηματογράφου αναγνώρισαν πως το film αυτό δεν πέρασε αδιάφορο, σε πολλές περιπτώσεις αξιολογήθηκε ψηλά, ενώ από εκπροσώπους πολλών χριστιανικών ομολογιών έγινε δεκτή θετικά ως μια ταινία η οποία πρωτοτύπησε ως προς την γλώσσα, έδωσε έμφαση στα βασανιστήρια που υπέστη ο Χριστός για να σώσει τον άνθρωπο και απέδειξε πως υπάρχει μεγάλο κοινό για ταινίες με θρησκευτικά και ειδικά χριστιανικά θέματα[45].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

[1]207. *The Passion of the Christ*, *AFI's 100 Years. 100 cheers. America's most inspiring movies* (2005), 58.

[2]Ε. Ο'Neill, «'The Passion of the Christ', a Decade Later», *National Catholic Register* (02-02-2014), 1.

[3]Λκ 22:44.

[4]Μτ 26:39 και 42. Βλ. και Μκ 14:36. Πρβλ. και Λκ 22:42.

[5]Ιω 18:5.

[6]Λκ 22:48.

[7]Λκ 22:50-51.

[8]Μτ 13:55.

[9]Ιω 18:22-23.

[10]Μτ 9:34 και 12:24. Βλ. και Μρ 3:22. Πρβλ. και Λκ 11:15.

[11]Μκ 14:62.

[12]Μτ 26:65-67.

[13]Μτ 26:75.

[14]Μτ 27:3.

[15]Ιω 18:29-31.

[16]Μκ 14:62.

[17]Λκ 23:2.

[18]Ε. Μαρκή, «Η περίοδος των διωγμών έως το έδικοτο των Μεδιολάνων», στο *Η νεκρόπολη της Θεσσαλονίκης στους υστερορωμαϊκούς και παλαιοχριστιανικούς χρόνους* (Αθήνα: ΥΠ.ΠΟ. και ΤΑΠ, 2006) 40-42.

[\[19\]](#)Ιω 18:33-37.

[\[20\]](#)Μτ 27:19.

[\[21\]](#)Λκ 23:8-11.

[\[22\]](#)Β Κορ 11:24.

[\[23\]](#)Ιω 14:16 κ.ε.

[\[24\]](#)Μτ 27:24.

[\[25\]](#)Λκ 23:27.

[\[26\]](#)Μτ 27:32. Βλ. και Μρ 15:21. Πρβλ. και Λκ 23:26.

[\[27\]](#)J. F. Hamburger, «Bloody Mary: traces of the Peplum Cruentatum in Prague—and in Strasbourg? », στο Z. Opačič και A. Timmermann (επιμ.), *Image, Memory and Devotion: Liber Amicorum Paul Crossley*. (Turnhout: Brepols Publishers, 2011), 2.

[\[28\]](#)Ιω 13:34.

[\[29\]](#)Ιω 19:20. Βλ. και Λκ 23:38.

[\[30\]](#)Ιω 22:19. Βλ. και Α΄ Κορ 2-25.

[\[31\]](#)Μτ 26:27-28.

[\[32\]](#)Μτ 27:41-43.

[\[33\]](#)Λκ 23:34.

[\[34\]](#)Ψευδο-Νικόδημος,
Διήγησις περὶ τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἀγίας αὐτοῦ ἀναστάσεως, 10, 6.

[\[35\]](#)Λκ 23:41-43.

[\[36\]](#)Μτ 27:43. Βλ και Μρ 15:33. Πρβλ. και Λκ 23:44.

[\[37\]](#)Ιω 19:23-24.

[\[38\]](#)Μτ 27:34. Βλ και Ιω 19:28-29.

[39]Ιω 19:26-27.

[40]Λκ 23:46. Βλ. και Ιω 19:30.

[41]Μτ 27:51. Βλ. και Λκ 23:45.

[42]Ν. Σταυρακάκης, «Τα αίτια του θανάτου δια της Σταυρώσεως», *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής* 34, 3 (2017): 408.

[43]Ωσ 13:14. Βλ και Α Κορ 15:55.

[44]Λκ 24:12. Βλ. και Ιω 20:5-7.

[45]Ε. Ο'Neill, «'The Passion of the Christ', a Decade Later», *National Catholic Register* (02-02-2014), 3-4.

<https://bit.ly/2XBQrLt>